

POLEMIKA

IZ ZMOT ČEZ PLOT DUH ISČE POT

ali

odgovor nekaterim kritikom antologije slovenske poezije s približno enakim naslovom

Pravijo, da »kdor molči — stotim odgovori«. Slišimo pa tudi, da »kdor je tiho — priznava, da je kriv«. Ker mislim, da bi prvo utegnilo biti res, a obenem vem, da si ljudje v glavnem ustvarjajo mnenje po drugem, sem se kljub vsemu odločil, da napišem nekaj pojasnil, ugovorov in sploh misli (te poslednje bodo najbrž najmanj prijetne). Res je, da sem z odgovorom nekoliko pozen, vendar

se za to ne mislim opravičevati, kajti če izvzamem splošno pomanjkanje časa (zaradi katerega Taras Kermauner tako hitro piše), sem to storil namenoma: hotel sem namreč počakati, če bi se morda oglasil še kdo, da ne bi odgovarjal vsakemu posebej, s čimer bi nekaterim literarnim polizdelkom (kot na primer Andreju Inkretu) posvetil preveč nezasluzene pozornosti; in čemu bi pasel vsakega telička posebej, če lahko vso čredico hkrati?

Kot vsaka igrice (na primer »Človek ne jezi se!«) ima tudi vsako pisanje (če ni modernistično) svoja pravila.

Moment, sledi vmesni odstavek! Profesor dr. Paternu bi po svoji izvirni metodi razlage besedil utegnil sklepati, da z gornjim »Človek ne jezi se!« zlasti še, ker je v bližini beseda »modernizem«, merim na Šalamunovo zbirko. Pri svetem Bonifaciju se mu zaklinjam, da to ni res, da sem mislil na tisto navadno igro »Človek ne jezi se!«, ki se igra s kocko. Na misel mi je prišla pač ravno ta igra. Kljub profesorskim teorijam se namreč včasih zgodi kakšna stvar tudi kar takó, sama od sebe, problem pa postane šele potem, ko jo dobijo v roke bistrourne iznajditeljske glave.

Bili smo torej pri pravilih igre. Tole moje pisanje bo brez pravil; antiregulativno, bi rekel T. Kermauner, ki se je učil latinščine; in anti-regulacijsko bi rekel Andrej Inkret, ker bi mislil na kanale na Marsu in na drugih Lunah (le kako, da se mi je posrečil tako tipično inkretovski stavek!). Že zelo dolgo se po naših revijah globokoumni avtorji otesajo vsake njim neprijetne misli z vzvišenimi nasmeški o »deplasiranih mnenjih«, o »neznanstvenih pristopih«, o »privatniških izjavah«, o »osebni užaljenosti« in podobnem, čeprav pri vsem tem v bistvu branijo samo svoj konjederski prostor, ki so si ga ogradili z nekaj knjigami, ki so jim

po naključju prišle v roke in zdaj pitajo z njimi vesoljni slovenski svet. Prav malo mi je torej mar, ali bo po mnenju dr. Pirjevca ta ali ona misel ali beseda deplasirana ali adplasirana. Do grla sem namreč sit, in mislim, da tudi večina naše javnosti že, kritiškega zavijanja besed, čenčavega sprenevedanja in splošne genialnosti, ki daje vtis, da je v neki stvari nekaj, česar v svoji neumnosti ne moreš odkriti. Sem torej proti vsakršni kulturniški debati pod znanstveno marelo.

Po teh uvodnih prijaznostih je treba še nekaj uvodnih pojasnil. Izid kakršnekoli večje antologije je že po izročilu znak za splošen molk ali za splošno časopisno mlatenje. Zato je bilo seveda tudi ob izidu knjige »Iz roda v rod duh išče pot«, po petdesetih letih prvi antologiji, ki skuša zajeti vse slovensko pesniško ustvarjanje, pričakovati, da se bodo slišali takšni in drugačni glasovi. Toda da se bodo med drugim s tolikšno jezo zakadili vanjo kar trije univerzitetni profesorji, vsi trije doktorji in celo vsi trije na »P« (Paternu, Pirjavec, Pogačnik), in to tako lepo organizirano, tega si res nisem mogel misliti. Sicer pa moram takoj pripomniti, da ta akcijska koordiniranost ni njihova zasluga. Naš svet je tako majhen, da prav dobro vemo, kaj kdo misli o čem in o kom. Tako je možno že vnaprej vedeti za končni izid anket: odvisno je od tega, koga povabiš. Če bi bili vprašanci izbrani drugače, bi bil tudi končni presek mnenj v anketi Naših razgledov, o kateri govorim (NR, 4. VII. 1969), drugačen. Toda tak, kot je bil, je bil po volji in preudarku urednika Vasje Predana, ki izdeluje pesnike po en do dva komada mesečno. Res da sem mu nekoč, glede na njihovo kvaliteto, napisal (približno, po spominu):

Le kaj urednik s tako vnemo išče?
I, kaj? Snovi za pesniško stran išče.

Ampak zaradi te latrinske omembe res ni bilo potrebno organizirati takšnega kitajskega maščevanja.

Odkrito moram priznati, da sem sprva nameraval napisati ta odgovor v zafrkljivem slogu, s kakršnim se je spraval name dr. Boris Paternu, in da sem nekaj takih odstavkov tudi že napisal; odlomek tega pisanja objavljam pod črto, kamor glede na svojega naslovljenca tudi sodi.* Toda nenadoma sem se zavedel, da morajo biti bodice dobro pretehtane, če naj zadenejo, in da bi tako ubadanje bilo samo nesmiselno trošenje mojega časa in moči. Kajti zaradi mojega ubadanja se ne bo prav nič spremenilo. Dr. France Bernik še zmerom ne bo nikdar prav vedel, kaj bi pravzaprav rad, ker je pač človek s »finejšim okusom«, ki ga meni odreka in bo kot v vseh svojih dosedanjih spisih še zmerom spet in spet

* Potem je tu še Andrej Inkret. Toda njegove očitke bomo našli tudi v izvajanjih dr. Pirjevca, zato jih tu ne bomo navajali. Mislim namreč, da dr. Pirjavec kljub vsemu ni še padel tako globoko, da bi si on izposojal misli pri Inkretu, ampak da je bilo obratno. Torej o Inkretu nič. Morda samo (ko sem ravno pri pisanju) splošen, bežen nasvet, ki se ne nanaša samo na njegovo kritiko. Predlagam mu, da svoje grško ime Andrej (hraber) spremeni v Hrabroslav. Tako bo v njegovih gledaliških kritičnih pisarijah poleg besed »je« in »so« zmerom vsaj še ena slovenska beseda. Zaradi mene lahko črko »l« v tem Hrabroslavu spremeni tudi v »r«: tako bo vsaj zmerom sproti točno označil, kaj je doslej v glavnem počel v naši gledališki kritiki in sploh kulturi.

omenjal Simona Jenka, o katerem edinem se je, kot vse kaže, nekaj naučil (pri pisanju svoje doktorske disertacije). Dr. Dušan Pirjevec bo še zmerom kar naprej neomajno zaverovan v svoje kritiške konstrukcije, razlage in opombe, ne glede na to, da kdaj pa kdaj v svojih razpravah pripiše Župančiču kakšno pesem, ki je ta plodoviti mož kljub vsemu ni spesnil; in po neki čudni logiki bo še kar naprej univerzitetni profesor, ali kar že je, in slušateljice bodo še zmerom zamaknjeno strmele vanj kot v preroka. Dr. Boris Paternu bo še zmerom sveto prepričan, da je znanstvenik, ki je iznašel novo literarno metodo, in da je zaradi tega očitno edini posvečen za sestavljanje antologij, ki imajo (kot je ob izidu njegovega izbora sodobne poezije duhovito rekel neki literarni zgodovinar) eno samo napako, namreč to, da ne upoštevajo tistih avtorjev, ki bodo začeli pisati čez kakšnih pet let. In dr. Jože Pogačnik bo kljub vsemu ostal še naprej tista grozljiva, brezdušna literarno-zgodovinska mašina, ki kot računalnik obdela podatke, ki si jih je s pridnostjo naluknjajal v perforacijski trak svojih možgan. In še zmerom bo ostala množica študentov in kuloarskih tipov, ki bodo z vso zavzetostjo razpravljali in obsojali stvari, ki jih niso brali. Zakaj bi potem, po tem žalostnem spoznanju, brez potrebe mučil stavce in bralce in seveda predvsem sebe?

Ker se torej zavedam, da je ta moj odgovor pravzaprav goli larpurlatizem, ki ne more spremeniti ničesar, sem se odločil le za nekaj besed, ki naj ostanejo zapisane, ker napisano pač ostane, in ker bo potem, ko bodo popadali nekateri plotovi trenutnih genialnosti, lahko vsaj delno pomagalo k preglednosti dobe, ki jo preživljamo, mislim doslej najbolj neresne in ničeve dobe v naši umetnosti.

Zato naj očitke o posameznih drobnih napakah, ki sem jih pri sestavljanju in komentiranju antologije zagrešil, le bežno opravičim: zmerom kadar je potrebno obdelati toliko podatkov, se zgodi tudi nekaj takih nevšečnosti. Prav tako se ne bom ustavljal ob očitkih, ki so ob izidih antologije vsaj pri nas domala kronični: ta bi rad na sendviču malo več kumaric, oni malo več kaviarja in tretji morda celo malo peteršiljčka, ki prav njemu osebno posebno diši. Če izvzamem te drobne in vsakdanje očitke, so mi tisti, ki so hoteli spraviti ob veljavo mojo antologijo, naprtili pravzaprav samo tri smrtne grehe: s pregrizovanjem besed iz mojega spremnega besedila so mi hoteli dokazati predvsem to, da sem bil glede na svoja deklarirana izhodišča nedosleden. Drugič, da sem bil pretirano popustljiv do starejših pesnikov in pesmarjev, od katerih jih je nekatere že delno ali povsem obsodila tudi literarna zgodovina. In tretjič in predvsem, da nisem upošteval nekaterih najnovejših imen, ki so se pojavila zadnja tri, štiri leta, in to predvsem tistih, katerih proizvodi ne predstavljajo »izpovedi« ampak so samo še »igra« ali kakor že imenujemo te stvari.

Naj odgovorim od konca proti začetku.

Dr. Paternu mi okrog ovinka očita, da sem pesmi izbiral kot pijanec in da sem bil nekako nad-demokratičen in popustljiv pri starih in ozkosrčen pri mladih. O starejših bom spregovoril pozneje; o najmlajših pa tole: pri upoštevanju pesnikov najnovejše dobe sem se ravnal po njegovi antologiji, le s tem pridržkom, da sem kljub svoji popustljivosti vendar še izpustil nekaj imen, zakaj on je bil nad-nad-demokratičen pri

njihovem izboru. Obenem mi je žal, da sem se preveč zanesel na njegovo predalčkanje in literarne »valove«, ki jih je on uveljavil in sem zaradi tega izpustil Jožeta Snoja in Nika Grafenauerja, ki po njegovem sodita že v naslednje poglavje. Kar se tiče preostalih imen, ki jih je on nanizal za tema dvema, pa je bil za njihovo opustitev kriv moj »sentimentalni humanizem«: prav z veseljem bi v antologijo sprejel Ervina Fritza ali Toneta Kuntnerja in še nekaj drugih. Toda če bi ene sprejel, drugih pa ne, bi s tem te druge obsodil, češ da niso vredni, da pridejo v antologijo. Po mojem mnenju v veliki večini tega res niso vredni in tisto, kar pišejo, zame ni poezija. In kako naj potem izbiram? Ker pa bi morda temu ali onemu, zlasti še zaradi množične naklade knjige, naredil težko popravljivo krivico, sem izbor končal prej in to delo prepustil tistim, ki te stvari bajè razumejo in sploh tistim, ki pridejo za menoj, pa čeprav sem zato moral žrtvovati nekaj meni dragih imen. Obenem pa sem v uvodu knjige opozoril na knjigo dr. Borisa Paternuja, ki prav te pisce pesmi, zaradi katerih sem jaz izbor končal prej, kot bi ga rad, zelo blagohotno upošteva. S tem sem se pokazal kavalirja. Seveda bodo mnogi posumili v iskrenost mojega dobrega namena. Mislim, da prav po nepotrebem. Sem že toliko star in izobražen, da vem tole kaj preprosto resnico: naj že jaz ali kdorkoli drug ocenjuje tega ali onega takó ali takó — nikogar ne more nihče narediti za pesnika, če to ni; in prav tako ne more nikomur nobeno pisanje preprečiti, da ga čas ne bi odkril in sprejel, če je pravi umetnik. V privatnih debatah človek sicer reče to in ono, ker beseda dá besedo in ker debata zmerom izziva ostra mnenja. To velja tako za druge kot zame. Kadar pa opravljam dobro premišljeno delo, pri katerem sem s srcem, se raje ne vtikam v tisto, za kar nimam vednosti in orodja. To me je izučila neka bomba, ki sem jo kot fantiček »razšraufaval« in se imam samo angelu varuhu zahvaliti, da bom zdajle še lahko napisal tudi naslednjo misel. Na koncu te stranpoti o mladi poeziji se mi vsiljuje neprijetna misel, da so sedanji propagatorji izjemnih in tako imenovanih avantgardnih itd. skupin prišli do spekulativnega spoznanja: mladi, vsaj začasno, zmerom zmagajo, pa naj imajo že prav ali pa tudi ne (in s tem se strinjam), kajti stari namreč sčasoma pomro. In če so bili nekdanji profesorji že pregovorno starokopitni, so današnji že a priori zmerom nekje blizu avantgardne zastave. Najbrž zato, da lesk njene svile obsije tudi njih. In še nekaj je pri tem zanimivega: za vse novotarije se zelo pogosto najbolj zavzemajo najbolj redoljubni in celo filistrski ljudje; stvar je precej logična: človek, ki resno študira na primer Hegla, ga postavi med filozofske sveče nad klečalnik. Če potem ob imenu Hegel zagleda besedo »bradlja«, ga to šokira; kajti po njegovem je Hegel filozof, ki ga je potrebno spoštljivo študirati, bradlja pa je namenjena telovadbi. Ne more vendar Hegel telovaditi. Soseščina je torej za takega človeka bogokletna in napisano dobi pridih revolucionarne drznosti. Če pri vsem tem komu še počasi kaplja dež na penis med opravljanjem male potrebe nekje za cerkvijo, je šokantnost toliko večja: vsi dostojni ljudje opravljajo take stvari na kraju, ki je za to arhitektonsko določen. O, uboga Alma Mater! Ali pa samo: mater...! Prejšnje vrstice dopuščajo tudi ta stil izražanja. Morda bom v očeh dr. Paternuja vendar uspel postati šokanten in avantgardist.

Ker ne pišem tako rad kot (vstavite sami ime, ki se vam asociativno samo od sebe vsili), naj izrabim to priložnost še za tole misel, ki jo že nekaj let razširjam v privatnih debatah. Avantgardizem je postal reakcionaren, ker omejuje ustvarjalno svobodo. Tako globoko se je namreč že vsepovsod zasidral v naši kulturi, da mlad človek, ki bi rad umetniško izrazil to ali ono, kar ga notranje tišči, tega enostavno ne more narediti na način, ki mu ga vsiljuje notranja potreba. Mora se vdati modnim muham, če noče, da ga povozijo, še preden sploh stopi na cesto.

Če se zdaj vrnemo k naši stvari in gremo nazaj po vrstnem redu, pridemo do očitkov o moji popustljivosti do pesnikov starejših dob. Prav žalostno je, da imamo ljudi, kritike in celo literarne zgodovinarje in univerzitetne profesorje, ki po eni strani želijo priboriti prostor na našem Parnasu prav vsakemu sodobnemu zmenétu, po drugi strani pa govoré o boljših pesmarjih preteklih dob s tolikšnim prezirom. Pa ne govorim tega iz nekakšnega domoljubja ali človekoljubja. Ne, saj so imeli ti ljudje in njihova dela vendar v svojem času svoj vpliv, ki se je povezoval v širša gibanja, obenem pa so že s samim svojim obstojem ustvarjali kulturno prst za večje duhove: sredi puščave tudi Prešeren ne bi pisal. Za oceno nečesa je zmerom pomembno, ne samo v literaturi, tudi to, v kakšnih okoliščinah je bilo storjeno: za današnje uho povprečna ali celo slaba pesem, ki je imela pred stotimi leti pri ljudeh velik uspeh, je za sestavo splošno-pregledne antologije lahko pomembnejša kot na primer cela zbirka, ki jo kdo napiše danes. In sploh, odkod tolikšna ohola vzvišenost do pesmic, ki so se kakorkoli, pa čeprav samo v péti obliki, vendarle ohranile med nami? Ali ni to, da ljudje nekaj priznajo za svoje, veliko priznanje? Le kdo si upa trditi, da bo za njim sploh kaj ostalo in vendar se norčuje iz Koseskega, ki je kljub vsemu zasmehovanju, ki se deduje iz roda v rod, vendar ostal med nami navzoč vsaj s tistima dvema verzoma, ki ju vsi poznamo:

Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti.
Biti slovenske krvi, biti Slovencu ponos!

Kdo (med malo širšim občinstvom) bo — vsaj po tem, kar so ustvarili doslej — čez sto let vsaj toliko in sploh kaj vedel na primer o dr. Pirjevcu, dr. Pogačniku, dr. Paternuju? In potem je tu še nekaj: kaj bi se sramovali tega, kar imamo, tega, da smo bili revni? Stokrat bogatejši stari kulturni narodi skrbno brskajo po svojih začetnih dobah in kljub brezmejni izbiri poznejših vekov spoštljivo tiskajo kaj skromne pesmice svojih prvih ustvarjalcev; tudi Francozi, ki jih imamo za tako svetovljanske; ti še posebno radi. Samó mi bi zaradi nekakšnega strahu, da ne bi bili dovolj »sodobni« in »evropski«, radi zmetali vse med staro šaro. Temu se v prisposobi pravi »zatajiti svojo mater«, ker ni lepa in bogata. Imamo pač, kar imamo; in glede na ubijajoče razmere prejšnjih dob smo lahko ponosni, da imamo sploh kaj. Ta ali oni bo pač rekel: To je utilitaristično, nacionalistično gledanje. Toda pogledi in okusi so pač različni in možnih poti je veliko.

In tako smo nazaj po vrstnem redu očitkov prišli do tistega, da nisem bil dosleden glede na izhodišča, ki sem jih navedel v spremni besedi. Do teh očitkov je prišlo, kot sem že rekel, očitno zaradi jahanja

na besedah. Pri tem so bili nekateri kritiki (razen dr. Pirjevca — ta je citiral vse v pravem smislu, kot je bilo napisano in mišljeno) povrh vsega še zelo površni: iztrgavali so posamezne dele, druge pa zamolčevali, na dveh, treh mestih pa sploh očitali stvari, ki jih ne bi mogli, če bi bili knjigo prebrali in ne samo prelistali (vsa ta mesta bi lahko dokazal s citiranjem, toda nerad bi zašel v drobnarije). Ampak tudi če to upoštevam, moram reči, da so me tu in tam dobili v škarje po pravici. Seveda samo v besedno-logične škarje: človeku se pač včasih kaj zapiše, včasih pa ga k odstopanju prisili snov; še sam dr. Paternu je na tiskovni konferenci ob izidu svoje antologije izrekel v svoje opravičilo, da so »vse teorije sive, življenje pa je zeleno« (to globoko prisposodbo je domislil seveda Goethe, ne Paternu). Glede na osnovno zamisel pa sem knjigo sestavil zelo enotno in na nujne stranpote na več mestih opozoril že sam. Toda moji kritiki so se zavrtali prav v ta opozorila in mi iz njih dokazovali, da sem bil nedosleden, čeprav sem že sam vnaprej priznal, da sem bil in sem tudi vedel zakaj. Štiristo let pesniškega snovanja je dolga doba, ki je kljub vsej začetni skromnosti nagrmadila vendar precej snovi. In to snov je bilo treba obvladati, da mi ne bi razpadla. Saj literatura vendar ni sestavljena iz predalčkov kot razdeljevalnica na pošti, niti ni račun, kjer bi se nujno vse ujemalo! To nam pokaže že bežen pregled možnosti, ki so na voljo sestavljalcu. Seveda je možnih več vmesnih kombinacij, toda v glavnem je samo nekaj osnovnih izhodiščnih točk.

Najpreprostejša antologija je cvetober najljubših pesmi sestavljalca. To je najosebnejši pristop; ima pa zelo omejen vpliv: kolikor ljubiteljev poezije, toliko različnih cvetoberov. Tak izbor je bolj značilen za sestavljalca kot pa za predstavljene pesnike.

Približno isto lahko rečemo tudi za antologijo, v kateri sestavljalca želi pokazati svoj povsem osebni pogled na razvoj kakšne poezije. Tudi tu je važnejši sestavljalca kot pa pesnik. (Za oba primera nam lahko rabi Podbevškova Slovenska lirika, v kateri ima Murn 2 pesmi, Fran Eller pa 24.)

To sta edini dve povsem svobodni možnosti. Vse druge so nujno kompromis, tak ali drugačen, velik ali majhen: vse je odvisno od sestavljalca (lahko jih je tudi več) in od namena, to se pravi, komu ali čemu je antologija namenjena. V uvodu k svoji antologiji sem jasno označil vse nujne orientacijske točke, predvsem pa še, da je knjiga namenjena najširšemu krogu bralcev kot srednje zahteven pregled slovenskega pesniškega ustvarjanja od začetkov do danes, to se pravi, iz nje naj bi bila razvidna splošna podoba, tako glede na obseg kot na kvaliteto. Mislim, da je knjiga ta namen dosegla, kaj drugega pa tudi želel nisem. Če se izrazim v prisposodbi: hotel sem narediti solidno pesniško budilko, kritiki pa mi očitajo, da nisem naredil precizne švicarske ročne ure.

Če bi estetske zahteve samo malo zvišal, se v bistvu ne bi nič spremenilo. Če pa bi bil povsem dosleden glede na svoj (pa tudi tuj) okus, pa bi nujno nastal cvetober in ne antologija: kajti če gremo na to pot — kaj je zares izjemno — potem lahko sprejmemo v izbor iz preteklega stoletja poleg Prešerna samo še po eno od treh pesmi Levstika, Gregorčiča, Stritarja, Aškerca poleg tega pa še nekaj Jenkovih Obrazov

in Gestrinovo Prepelico. Razen moderne se tudi pesnikom v našem stoletju ne bi dosti boljše godilo, vsaj v veliki večini ne. Cvetober. Hočem reči: vsakdo, ki sprejme v antologijo eno samo pesem Valentina Vodnika, je že naredil kompromis. In odtod dalje so možne samo še različne kombinacije, sestavljalsko bistvo pa je dokončno določeno in obsojeno na kompromis, ki ga seveda lahko različno tempiramo, a bistva ne spremenimo. To pa načelno ni več zanimivo, pa čeprav bo vsa kuloarska srenja v najkrajšem času skušala dokazati v tej smeri kakšne posebne možnosti. Beseda je ostra, ampak resnica je, žal, taka.

Preden končam, naj zapišem samo še nekaj besed, ki bodo grenke, ker kažejo na našo navidezno kulturno elitnost, ki pa je v bistvu kvazi-znanstveno in ozkosrčno zaplotništvo. S pomočjo pisateljice Mire Miheličeve, ki je poskrbela za založniško možnost, sem po petdesetih letih (kje so bili medtem tisti bolj poklicani od mene?) poskrbel za antologijo, in to celo množično, ki naj zapolni občutno vrzel. Delo sem opravil pošteno in z občutkom odgovornosti. Tudi to sem vedel, da ne bo vse v redu in marsikdo ne bo zadovoljen z mojim delom. In v raznih recenzijah in kritikah so mnogi tudi jasno povedali svoje pomisleke. Toda to so naredili dostojno, vsaj s spoštovanjem do opravljenega dela. Celo Taras Kermauner, ki je konec koncev do kraja zavrnil moj koncept, je kljub duhovitosti svoje kritike vendar ostal človeško prijazen. Zato se ob vse te kritike nisem obregal. Pri omenjenih treh, štirih doktorjih in pri Inkretu pa sem začutil iz njihovega pisanja zloben prezir in vsaj pri Inkretu tudi pravo pobalinsko sovraštvo. Še posebej me je začudila posmehljiva nestrpnost pri dr. Paternuju, ki je univerzitetni profesor in bi že »po službeni dolžnosti« lahko malo bolj spoštoval tudi skromnejše pesnike preteklih dob, saj se ima vendar za znanstvenika! On pa gre namesto kritike pisat pamflet! Nič ne rečem, kar duhovit, vidi se, da se je potrudil. (Ampak če bi se jaz toliko potrudil, bi ga spremenil v doktorski tatarski biftek.) Vsi ti doktorji itd. so se obnašali do mene, kot da sem napravil nekaj nemoralnega, nekak zločin. Ne bom rekel, da me ni bolelo, pa čeprav vem, da jih bo to moje priznanje veselilo; krivica zmerom boli.

No, prav, jaz sem svojo antologijo naredil, drugi naj pa svojo (zlasti Pirjevčevo bi rad videl, bolj cenim namreč dejanja kot besede!). Taras Kermauner mi je v svoji kritiki šaljivo zapisal, da celih sto let ne bo nihče več sestavil takó reakcionarne antologije (hvala lepa za nesmrtnost, kakršnokoli že, nekaj je bolje kot nič!). Upam, da bodo v tem času naj-modernejši računalniki uspeli razšifrirati tudi smisel njegovih doslej napisanih spisov. Potem se bova pa pomenila. Dotlej pa njemu in vsem drugim »na svidenje nad zvezdami«. Če bo kdo slučajno v tem času *pod* njimi, se utegne zgoditi, da bom nanj deževal. In če bo prizadeti tedaj slučajno lulal za kakšno cerkvijo, se mu utegne zgoditi, da mu bo kaj počasi kapalo na penis. Tedaj naj se zglesi pri dr. Paternuju. Ta ga bo razglasil za pesnika per omnia saecula saeculorum. Amen.

NAPISANO NA VSEH MRTVIH DAN
A. D. MCMLXIX